

MAGAZONE

آخرین تحولات بازار انرژی

امگزون ۵۹- ویژه نامه تحلیلی گروه مالی فارابی

گروه مالی فارابی

تحلیل ویژه بازار انرژی: تهدیدها و فرصت‌های جنگ

پس از گذشت دو دهه از جنگ آمریکا علیه رژیم بعثی عراق، جهان بار دیگر با شوکی جدی در بازار نفت و اختلال در زنجیره تأمین انرژی در سطح بین‌المللی مواجه شده است؛ شوکی که این بار نیز پیامد تنش‌های نظامی تحمیل‌شده به خاورمیانه است. درحالی‌که بسیاری از کارشناسان، سال ۲۰۲۶ را به دلیل مازاد عرضه نفت، سالی رکودی و دشوار برای بازار انرژی پیش‌بینی می‌کردند، حمله آمریکا و رژیم صهیونیستی به ایران و در پی آن کنترل تنگه استراتژیک هرمز توسط ایران، معادلات بازار را به‌طور ناگهانی تغییر داد؛ به‌گونه‌ای که قیمت هر بشکه نفت خام برنت از ۶۰ دلار به نزدیکی ۱۲۰ دلار افزایش یافت. این جهش قیمتی، اختلالی گسترده در زنجیره تأمین انرژی در سراسر جهان ایجاد کرده است. حتی در صورت پایان یافتن درگیری‌ها در کوتاه‌مدت نیز انتظار می‌رود اقتصاد جهانی برای مدتی با تورم ناشی از افزایش هزینه انرژی دست‌وپنجه نرم کند و قیمت حامل‌های انرژی در میان‌مدت به سطوح سال گذشته بازنگردد. در چنین فضایی، بازار انرژی می‌تواند به یکی از مهم‌ترین حوزه‌ها برای سرمایه‌گذاری و همچنین ابزاری برای پوشش ریسک سرمایه در برابر شوک‌های اقتصادی ناشی از تنش‌های ژئوپلیتیکی تبدیل شود.

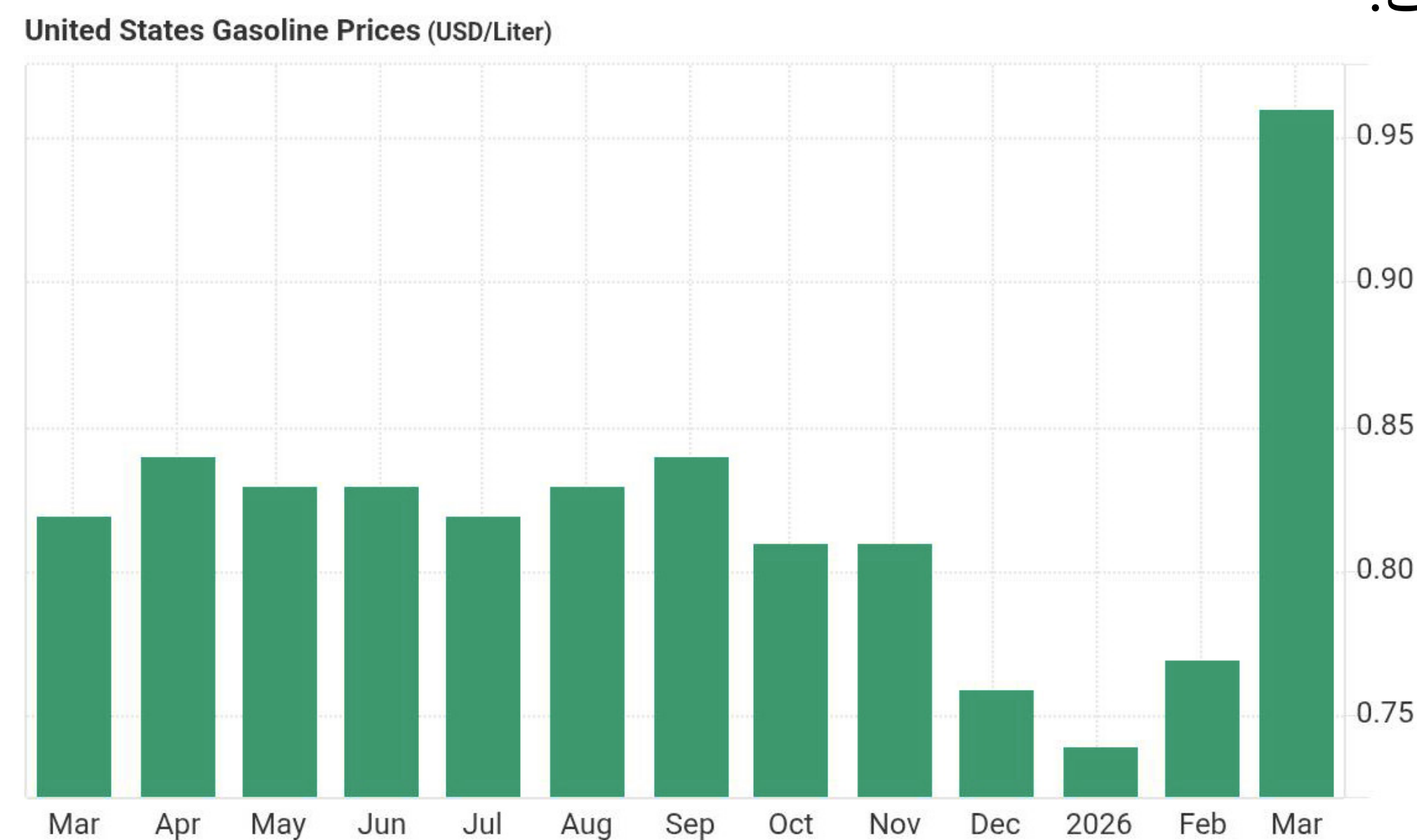
تأثیر اختلال عرضه نفت بر اقتصاد جهان

با وجود آنکه تجاوز به ایران با اهداف دیگری آغاز شد، از همان روزهای نخست جنگ، بازگشایی تنگه هرمز به یکی از محورهای اصلی تحولات و اهداف عملیاتی طرفهای درگیر تبدیل شد. در چنین شرایطی، کاهش شدید جریان عبور نفتکشها - به طوری که روزانه تنها حدود ۱۰ تا ۱۵ نفتکش از این تنگه عبور می کنند - فشار قابل توجهی بر بازار جهانی نفت وارد کرده است. نتیجه این وضعیت، جهش قیمت نقدی نفت برنت (Dated Brent) برای محموله های واقعی نفتی است که در دریای شمال بارگیری و بلافاصله تحویل می شوند؛ قیمتی که اکنون به حدود ۱۴۱ دلار در هر بشکه رسیده است.

برای مقایسه، در اوج بحران مالی جهانی سال ۲۰۰۸، قیمت نفت برنت در ژوئیه همان سال (تابستان ۱۳۸۷) به حدود ۱۴۷ دلار در هر بشکه رسید؛ بنابراین سطح فعلی ۱۴۱ دلار را می‌توان نزدیک‌ترین قیمت به آن رکورد تاریخی در بیش از یک دهه اخیر دانست.

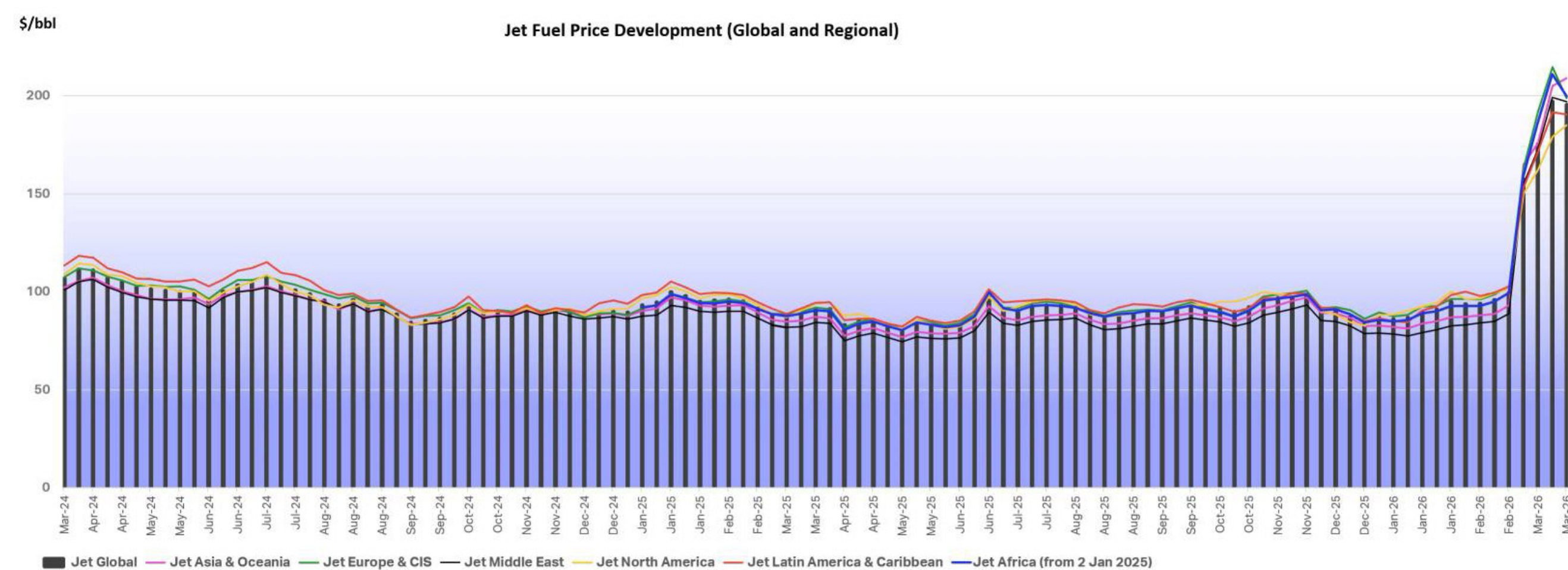

افزایش قیمت حامل‌های انرژی، به‌ویژه سوخت، به یکی از مهم‌ترین چالش‌های ناشی از این جنگ تبدیل شده و نگرانی‌های جدی را در میان کشورهای جهان برانگیخته است. در نمودار زیر، روند قیمت بنزین در آمریکا قابل مشاهده است؛ جایی که بهای هر لیتر بنزین به حدود یک دلار رسیده و قیمت هر گالن (معادل ۳.۸ لیتر) از مرز ۴ دلار عبور کرده است.

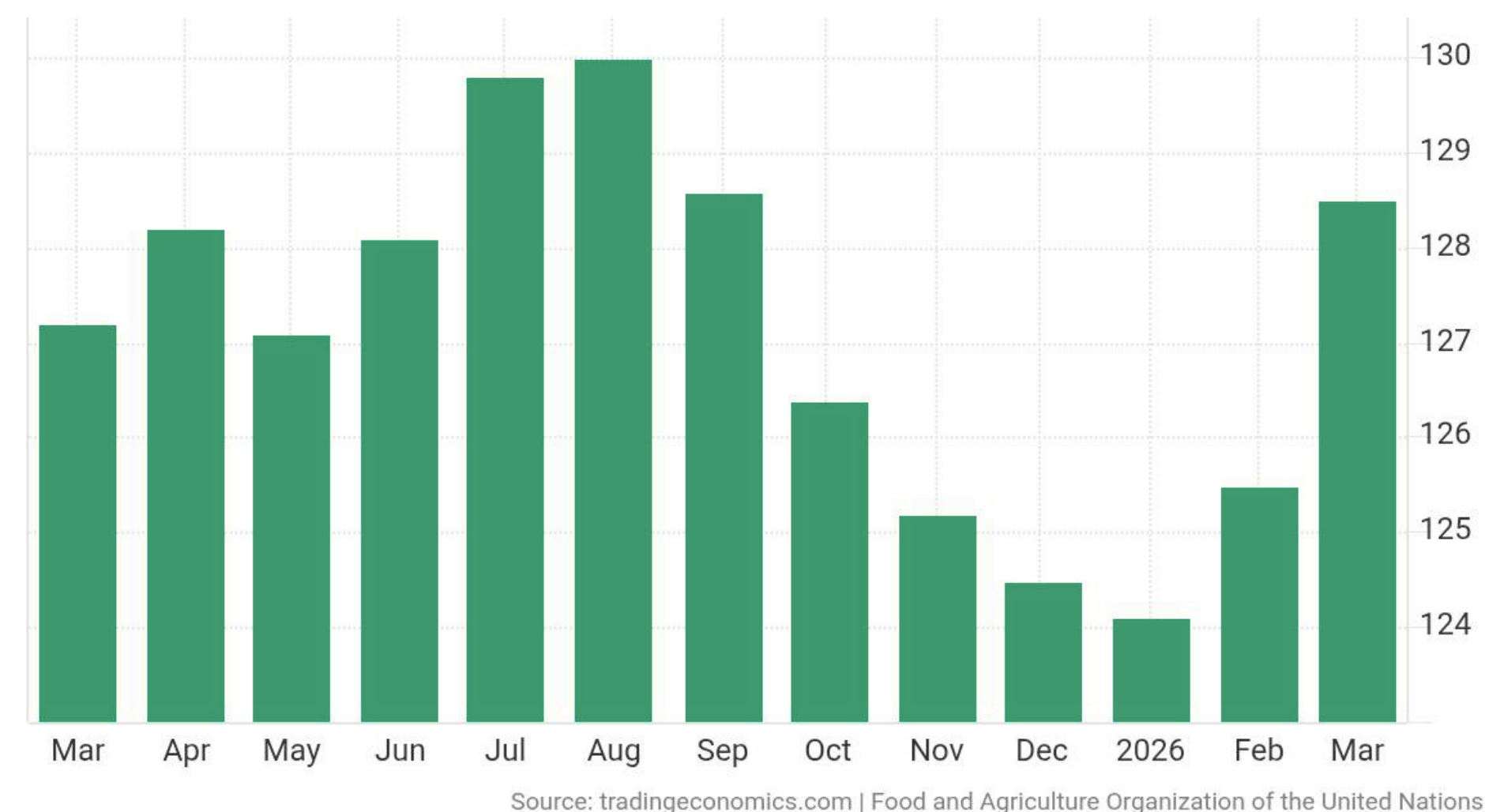
روند قیمت هر لیتر بنزین در آمریکا (دلار)

علاوه بر افزایش قیمت سوخت برای وسایل نقلیه شخصی، هزینه‌های حمل و نقل در سطح جهانی نیز به طور قابل توجهی افزایش یافته است. در این میان، بهای سوخت هواپیماهای مسافربری و باری نیز رشد چشمگیری را تجربه کرده و فشار مضاعفی بر صنعت حمل و نقل وارد کرده است. در نتیجه، علاوه بر افزایش قیمت بلیت انواع وسایل حمل و نقل عمومی، هزینه ارسال مرسولات توسط شرکت‌هایی مانند آمازون نیز با افزایش مواجه شده است. در نمودار زیر، قیمت سوخت جت در نقاط مختلف جهان نمایش داده شده است؛ قیمتی که تنها در یک ماه گذشته حدود ۱۰۰ درصد افزایش یافته و بیشترین رشد آن در اروپا، آسیا و آفریقا مشاهده می‌شود.

رشد تغییرات قیمت سوخت جت در سطح جهانی و منطقه‌ای (منتهی به ۶ فروردین ۱۴۰۵)

بعد از گذشت یک ماه از آغاز جنگ علیه ایران، سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد (FAO) شاخص جهانی قیمت مواد غذایی را برای ماه‌های فوریه و مارس ۲۰۲۶ (بهمن و اسفند) منتشر کرده است؛ شاخصی که از افزایش قابل توجه قیمت مواد غذایی در جهان پس از آغاز جنگ حکایت دارد. براساس گزارش فائو، این شاخص از ۱۲۴ واحد در ژانویه ۲۰۲۶ به ۱۲۸.۵ واحد در مارس رسیده پ که نشان می‌دهد قیمت جهانی مواد غذایی تنها در یک ماه گذشته حدود ۳.۶ درصد افزایش یافته است.

شاخص قیمت جهانی مواد غذایی (واحد شاخص)

وضعیت کشورهای تولیدکننده نفت در خلیج فارس

تا پیش از آغاز جنگ، روزانه حدود ۲۰ میلیون بشکه نفت از کشورهای شورای همکاری خلیج فارس - شامل عربستان سعودی، قطر، کویت، امارات و بحرین - و همچنین ایران، عراق و عمان از طریق تنگه هرمز به بازارهای جهانی صادر می‌شد. با این حال، براساس تازه‌ترین گزارش آژانس بین‌المللی انرژی (IEA)، حجم عبور نفت از این تنگه با کاهش حدود ۵۰ درصدی مواجه شده و اکنون در مجموع کمتر از ۱۰ میلیون بشکه نفت در روز از این گذرگاه استراتژیک انرژی عبور می‌کند. در ادامه، میزان عرضه روزانه نفت توسط کشورهای خلیج فارس پیش از آغاز جنگ قابل مشاهده است.

وضعیت کشورهای تولیدکننده نفت در خلیج فارس

نام کشور	عرضه روزانه نفت در فوریه ۲۰۲۶ (میلیون بشکه)
عربستان سعودی	۱۰/۴
عراق	۴/۵
امارات	۳/۶
ایران	۳/۵
کویت	۲/۵
قطر	۱/۳
عمان	۰/۸
بحرین	۰/۲

وضعیت کشورهای تولیدکننده نفت در خلیج فارس

در این میان، وضعیت صادرات ایران و عربستان در ماه‌های اخیر اهمیت ویژه‌ای یافته است. عربستان سعودی، به عنوان بزرگ‌ترین صادرکننده نفت جهان، بخشی از صادرات خود - حدود ۴ میلیون بشکه در روز - را از طریق خطوط لوله و مسیر دریای سرخ به بازارهای اروپایی منتقل می‌کند. در مقابل، ایران با در اختیار داشتن کنترل کامل تنگه هرمز به عنوان یکی از اهرم‌های راهبردی در این جنگ، طی این مدت توانسته رکورد صادرات نفت خود در چند دهه اخیر را ثبت کند.

وضعیت کشورهای تولیدکننده نفت در سایر نقاط جهان

با آغاز جنگ، برخی محدودیت‌های پیشین در بازار انرژی به طور موقت تعدیل شد؛ از جمله تحریم‌های نفتی روسیه که برای مدیریت کمبود عرضه تا حدی تعلیق شد و همچنین محدودیت‌های مربوط به نفت ذخیره‌شده ایران روی آب پس از حدود هشت سال متوقف شد. در همین راستا، کشورهای عضو آژانس بین‌المللی انرژی (IEA) در ۲۰ اسفند با تصمیمی هماهنگ توافق کردند برای کاهش اختلال در عرضه ناشی از جنگ، حدود ۴۰۰ میلیون بشکه نفت از ذخایر راهبردی خود را به بازار تزریق کنند. در ادامه، میزان عرضه روزانه نفت توسط برخی کشورهای خاورمیانه، آفریقا، اوراسیا و همچنین آمریکای شمالی، مرکزی و جنوبی قابل مشاهده است.

وضعیت کشورهای تولیدکننده نفت در سایر نقاط جهان

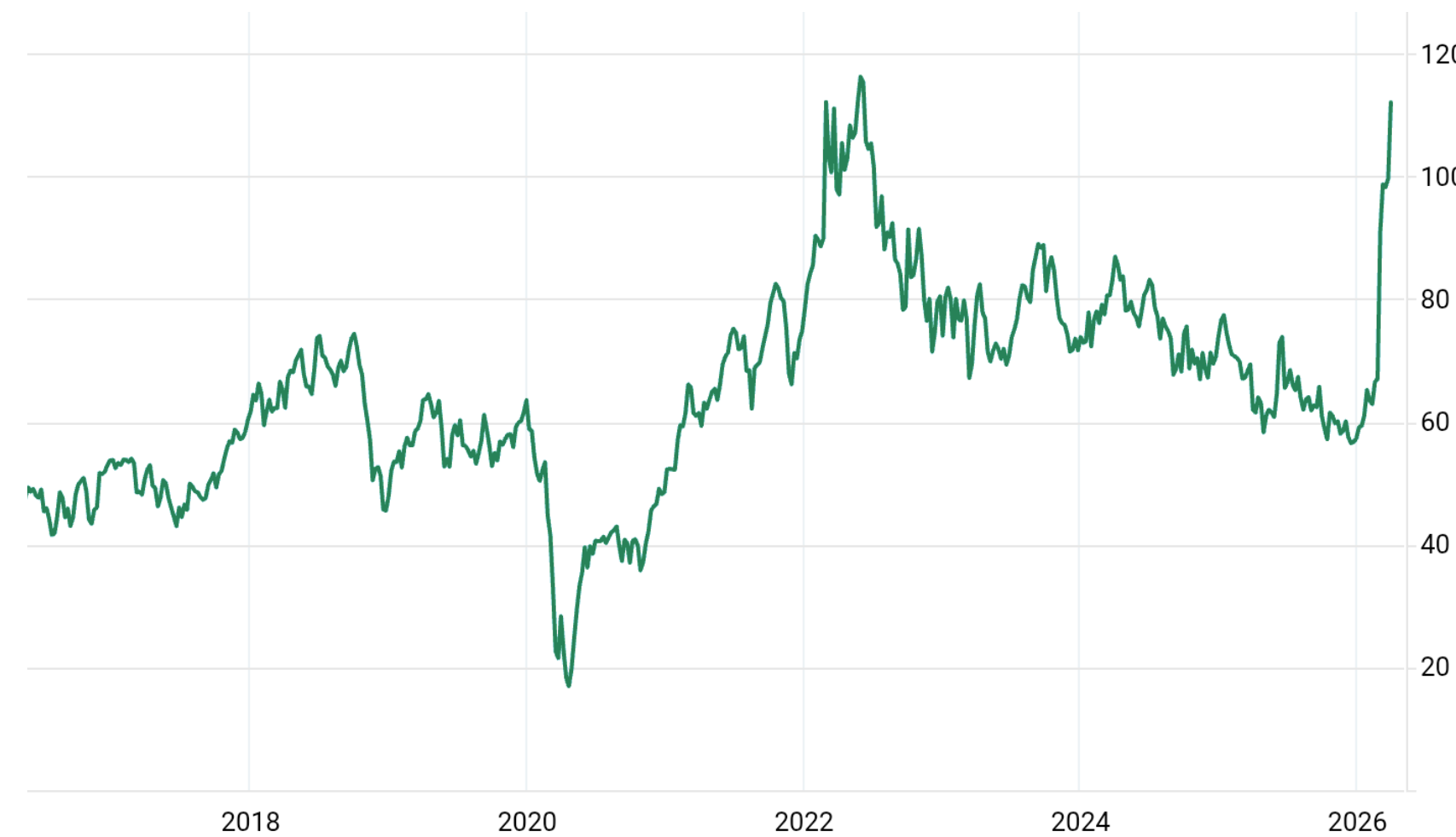
نام کشور	عرضه روزانه نفت در فوریه ۲۰۲۶ (میلیون بشکه)
آمریکا	۱۳/۵
روسیه	۸/۵
کانادا	۵
برزیل	۳/۵
مکزیک	۱/۴
نیجریه	۱/۴
قزاقستان	۱/۳
لیبی	۱/۳

عرضه روزانه نفت در فوریه ۲۰۲۶ (میلیون بشکه)	نام کشور
۰/۹	الجزایر
۰/۶	ونزوئلا
۰/۴	آذربایجان

چین، هند، ژاپن، کره جنوبی و کشورهای صنعتی اروپا از بزرگ‌ترین واردکنندگان نفت و گاز در جهان به‌شمار می‌روند و بخش عمده نیاز نفتی خود را از کشورهای خلیج فارس تامین می‌کنند. پیش از آغاز جنگ، کشورهای عضو اوپک در مجموع روزانه حدود ۲۳.۸ میلیون بشکه نفت تولید می‌کردند که بیش از ۷۰ درصد این تولید در اختیار پنج کشور ایران، عربستان سعودی، عراق، امارات متحده عربی و کویت بود. در مقابل، کشورهای غیر اوپک - به‌جز ایالات متحده و کانادا - در مجموع روزانه حدود ۱۴ میلیون بشکه نفت تولید می‌کنند که نشان‌دهنده نقش تعیین‌کننده تولیدکنندگان خاورمیانه در توازن عرضه جهانی نفت است.

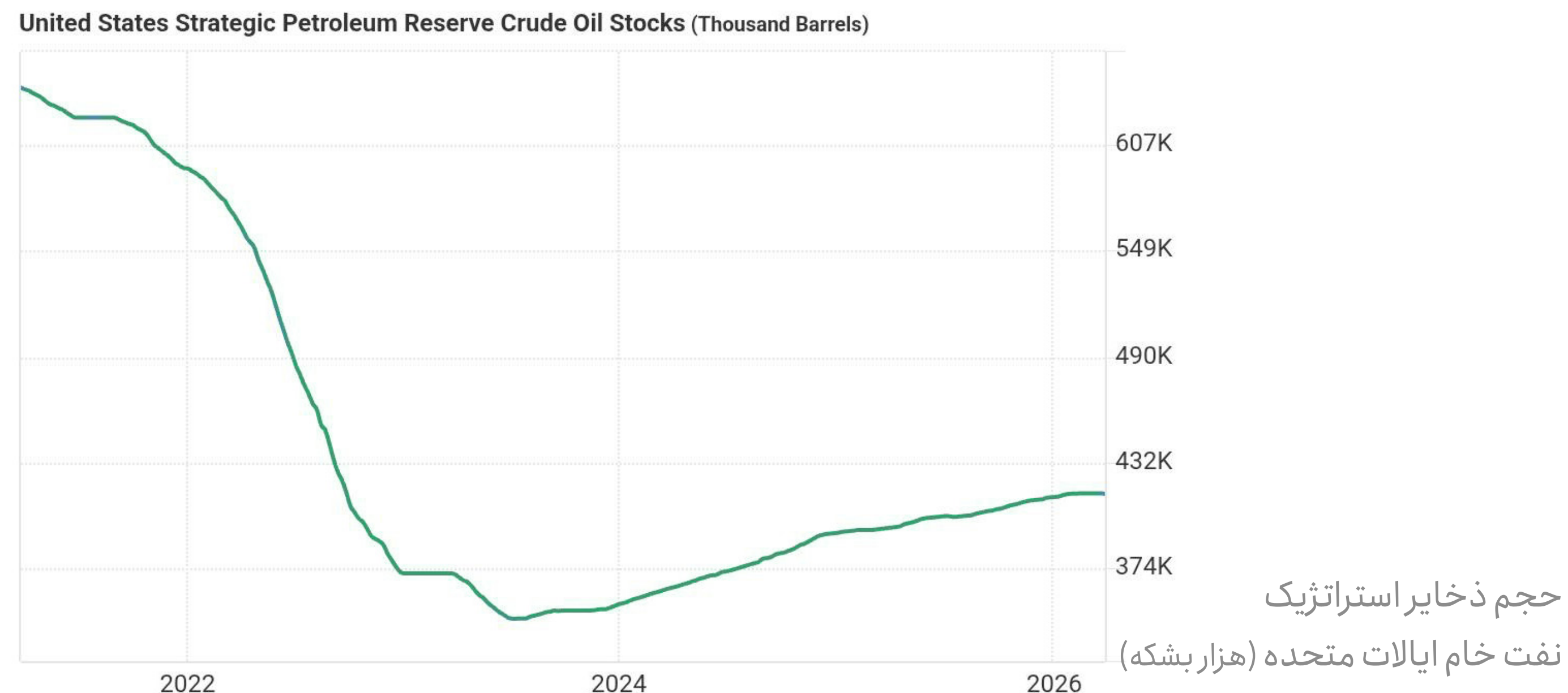
وضعیت فعلی بازار نفت

جنگ در خاورمیانه به طور تاریخی باعث افزایش قیمت حامل های انرژی، تورم فشار هزینه و در نهایت بحران مالی در کشورهای واردکننده انرژی شده و ابعاد درگیری جنگ فعلی نیز در زیرمنطقه خلیج فارس و مناطق خاورمیانه و منا (شمال آفریقا) بی سابقه بوده است. در اتفاقی نادر، قیمت نفت خام آمریکا (WTI) از قیمت نفت خام برنت فراتر رفته و در نمودار زیر قیمت نفت خام آمریکا قابل مشاهده است.

روند قیمت نفت خام آمریکا (WTI)

قیمت نفت خام آمریکا (WTI) در پایان معاملات روز پنجشنبه ۱۳ فروردین ۱۴۰۵ به ۱۱۱ دلار در هر بشکه رسید، در حالی که قیمت نفت خام برنت ۱۰۹ دلار معامله شد. کاهش معنادار ذخایر استراتژیک نفت آمریکا در ماه مارس می‌تواند از دلایل مهم افزایش بی‌سابقه قیمت نفت خام آمریکا باشد که می‌تواند این ذخایر را به پایین‌ترین میزان خود از زمان جنگ روسیه و اوکراین در سال ۱۴۰۱ برساند.

با نگاهی به قیمت قراردادهای آتی نفت خام برنت، به نظر می‌رسد بازار نفت انتظار جنگ میان مدت را ندارد؛ اما قیمت‌های بالای ۸۰ دلار به دلیل آسیب به زیرساخت‌های انرژی می‌تواند تا اوایل سال ۲۰۲۷ ادامه‌دار باشد. ازسوی دیگر، پیش‌بینی می‌شود تورم ناشی از فشار هزینه و اتخاذ سیاست‌های انقباضی توسط کشورهای اتحادیه اروپا و غول‌های صنعتی آسیا یعنی چین، ژاپن و کره جنوبی تا پایان سال جاری میلادی ادامه‌دار باشد.

Futures chain

BZM26 Jun 2026	\$109.05	↑ 0.018%
BZN26 Jul 2026	\$99.28	↓ 0.16%
BZQ26 Aug 2026	\$91.08	↓ 0.38%
BZU26 Sept 2026	\$85.76	↓ 0.22%
BZV26 Oct 2026	\$82.13	↓ 0.50%
BZX26 Nov 2026	\$79.24	↓ 1.53%
BZZ26 Dec 2026	\$79.10	↑ 0.10%
BZF27 Jan 2027	\$76.92	↓ 1.12%
BZG27 Feb 2027	\$76.00	↓ 1.04%
BZH27 Mar 2027	\$75.78	↓ 0.37%

منتهی به ۱۳ فروردین ۱۴۰۵

قیمت قراردادهای آتی نفت خام برنت (دلار)

صندوق سینرژی فارابی (ETF)

در صنایع دلاری نفت، برق و گاز سرمایه‌گذاری کنید.

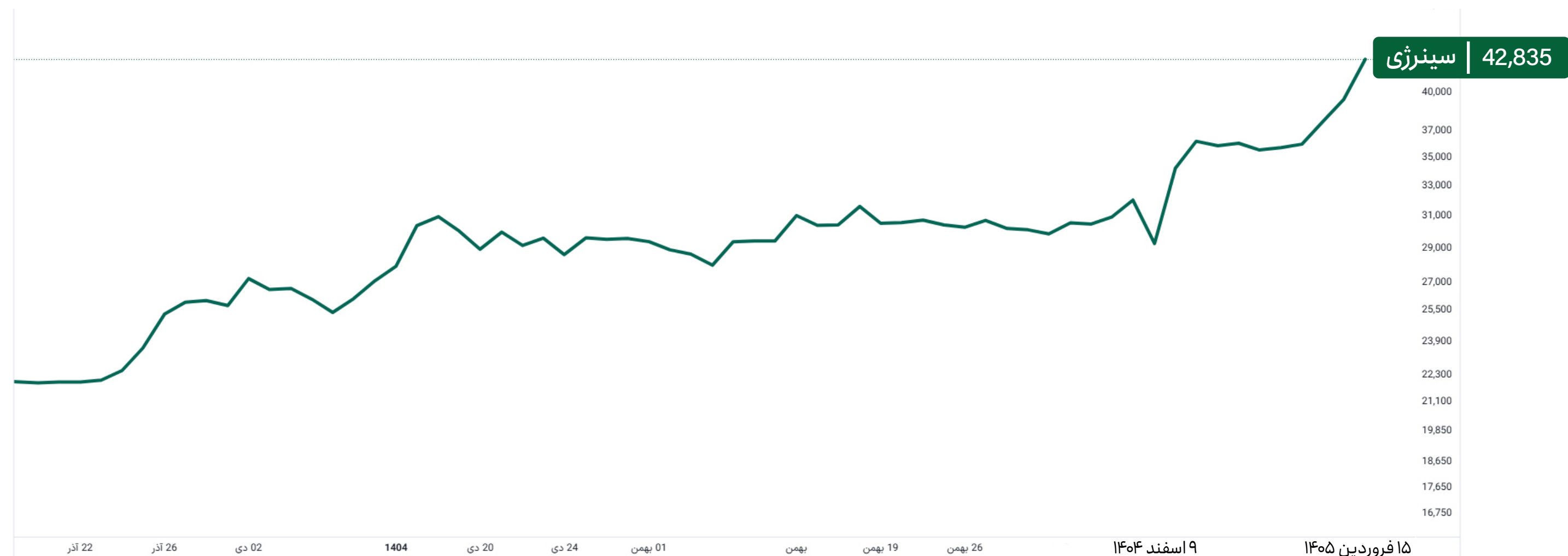

اطلاعات بیشتر

خرید سینرژی

سرمایه‌گذاری در بازار انرژی

با افزایش قیمت نفت خام و سایر حامل‌های انرژی، فرصت سرمایه‌گذاری و بهره‌مندی از بازار انرژی جهانی در بازار سرمایه ایران نیز وجود دارد. صندوق مبتنی بر انرژی فارابی با نماد «سینرژی» از زمان وقوع جنگ تحمیلی در ۹ اسفندماه ۱۴۰۴ تا پایان معاملات چهارشنبه ۱۱ فروردین، بیش از ۴۷ درصد رشد کرده است.

رشد تغییر قیمت صندوق سینرژی فارابی - ۴ ماه اخیر

سرمایه‌گذاری در بازار انرژی

صندوق سینرژی فارابی (ETF) تنها ابزار سرمایه‌گذاری مبتنی بر نفت، گاز و سایر حامل‌های انرژی در بازار سرمایه ایران است که با رویکردی تخصصی در گواهی‌های سپرده کالایی بورس انرژی ایران سرمایه‌گذاری می‌کند و امکان پوشش ریسک دارایی‌ها در برابر شرایط ناپایدار اقتصادی و سیاسی را فراهم می‌آورد. ترکیب دارایی‌های این صندوق علاوه بر گواهی سپرده نفت خام سنگین و گاز طبیعی، شامل فرآورده‌های نفتی نظیر گواهی سپرده نفتا و نفتای کامل نیز هست؛ دارایی‌هایی که به‌طور مستقیم و قابل توجهی تحت تأثیر نوسانات قیمت نفت خام قرار دارند. با توجه به شرایط فعلی بازار، پیش‌بینی می‌شود در صورت تداوم قیمت نفت در سطوح بالاتر از ۱۰۰ دلار در میان‌مدت، قیمت بسیاری از فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی از جمله متانول، اتانول، نفتا، بنزن و سایر مشتقات نیز در بلندمدت در سطوح بالاتر تثبیت شود؛ وضعیتی که پیش‌تر در دوره‌هایی مانند بحران کووید-۱۹ در سال ۲۰۲۰ و نیز در پی جنگ روسیه و اوکراین تجربه شده است. افزون بر این، با بازگشت تدریجی بازارها به شرایط عادی و آغاز روند بازسازی زیرساخت‌ها و اماکن آسیب‌دیده از جنگ، احتمال افزایش قابل توجه نرخ ارز در داخل کشور نیز وجود دارد. در چنین فضایی، سرمایه‌گذاری در صندوق سینرژی فارابی می‌تواند گزینه‌ای مناسب برای پوشش ریسک‌های ناشی از نااطمینانی‌های اقتصادی و پیامدهای جنگ به‌شمار رود.

چشم انداز بازار انرژی

در کوتاه مدت، ادامه کنترل تنگه هرمز توسط ایران و کاهش ۵۰ درصدی عبور نفتکش ها، همراه با آزادسازی ۴۰۰ میلیون بشکه از ذخایر استراتژیک توسط IEA، تنها تا حدی از شوک قیمتی کاسته و قیمت نفت برنت را در محدوده ۱۰۰ تا ۱۲۰ دلار نوسانی نگه می دارد. با این حال، تورم شدید هزینه انرژی به زنجیره حمل و نقل و مواد غذایی سرایت کرده و حداقل تا پایان سال ۲۰۲۶، فشار قیمتی بر اقتصاد جهانی ادامه خواهد یافت. در میان مدت (۲۰۲۶-۲۰۲۷)، حتی با فرض آتش بس، آسیب به زیرساخت های نفتی منطقه و اختلال پایدار در زنجیره تأمین، قیمت نفت را بالای ۸۰ دلار تثبیت می کند و بازگشت به سطح ۶۰ دلار دور از انتظار است.

اطلاعیه سلب مسئولیت

این گزارش بر اساس بررسی اطلاعات معاملات و صورت های مالی منتشر شده توسط شرکت ها تهیه شده است؛ بنابراین به تنهایی نمی تواند معیار کاملی برای سرمایه گذاری تلقی شود.